Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся.

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

Штодзенная газэта.

Адрас рэдакцыі й адміністрацыі:
Менск, Петрапаўлаўская, № 8
пры Госіздаце.

Рукапісы мусяць быць чытэльна напісаны і на адным баку паперы. Не прынятые рукапісы аўтарам не зьвяртаюцца.

ДРУГІ ГОД ВЫДАНЬНЯ.

ВЫДАНЬНЕ ЎСЕБЕЛАРУСКАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАЎ.

№ 202 (312) Нядзеля, 11-га верасьня 1921 г.

Калі-ж канец?

Апошнія весткі з Віленскай і Горадзенскай губэрняў гаворaць нам аб тым, што тэррор і зьдзекі польскага правіцельства над беларускім працоўным народам ня толькі не зьмяншаюцца, але наадварот, яшчэ павялічваюцца, прымаюць новыя формы.

Аб арыштах мы ўжо ня кажам. Яны ўвайшлі ў сыстэму і практыку гэтак, як і раней. Ніхто з беларускіх культурных і палітычных працаўнікоў ня пэвен у заўтрашнім дні. Паліцыя і жандары швэндаюць і ўсюды шукаюць супроцьпанскай літэратуры і „здрады". Ёсьць факты ў жандароў, ці няма, але досыць мець хоць невялічкія адносіны да беларускага руху, каб падпасьці пад параграф „здрадніка". Гэтак, напрыклад, заарыштаваны ў Горадні старшыня союзу беларускай моладзі. У Курбскі абвінавачваецца ў „здрадзе" Польскай дзяржаве, і хоць фактаў для абвінавачаньня няма [illegible] у турме ўжо больш месяца. Адначасна з гэтым, былі зроблены вобыскі ў іншых беларускіх працаўнікоў, з якіх шмат хто заарыштован. Літэральна ўсе беларускія працаўнікі пераходзяць на нелегальнае становішча.

Адначасна з гэтым яўным гвалтам, польскае правіцельства пачынае ўжываць і іншыя спосабы барацьбы з беларускімі працоўнымі грамадамі. Гэтак, напрыклад, школьны куратар (дырэктар) Навагрудзкага ваяводзтва заявіў, што ў бягучым годзе не дазволіць адчыняць беларускіх школ. Школьныя інспэктары Вялейскага, Валожынскага і іншых паветаў таго ж Навагрудзкага ваяводзтва зусім звольнілі ад працы ў школах некалькі сотняў настаўнікаў пад рознымі прычынамі. І ўрэшце, каб канчаткова дабіць беларускую школу, выдуман спосаб новага выхаваньня настаўнікаў. Усіх тых, каго яшчэ ня зьвольнілі і не заарыштавалі, пасылаюць у Варшаву і Кракаў на 10-ці месячныя польскія курсы, а намесьнікамі іхнімі назначаюць польскіх настаўнікаў.

Гэтакім чынам, як ні павярні, з якога боку ні вазьмі пытаньне аб беларускіх школах і беларускім культурным адраджэньні, мы прыходзім да вываду, што наступленьне польскага правіцельства на беларускія працоўныя грамады йдзе па ўсяму фронту.

Ці толькі беларускія працоўныя грамады прыгнятаюцца ў Польшчы? Забастоўкі, якая нядаўна выбухнула ў Польшчы, захапіла шырокія грамады рабочага клясу, нават чыгуначнікаў. Клясава палітычны характар забастоўкі гаворa нам, што польскія працоўныя грамады зусім разьдзяляюць лёс беларускіх працоўных грамадаў.

Ці можна чакаць ад цяперашняга польскага правіцельства хоць-бякой-колечы пераменьі палітыкі ў адносінах да працоўных грамадаў Польшчы і Беларусі? Было б вялікай наіўнасьцю думаць, што ад польскага правіцельства працоўныя грамады Польшчы і Беларусі могуць чакаць чаго-колечы лепшага, апрача турмаў, прасьледаваньняў і самай нячуванай эксплёатацыі.

Толькі магутны рэвалюцыйны рух можа спыніць мучэньні працоўных грамадаў. Іншага выхаду для іх няма.

У панскай Польшчы.

Старыя песьні.

Польскае правіцельства зьвярнулася да жыхарства з адозвай з прычыны ўсё больш і больш выбухаючых забастовак. Правіцельства стараецца запэўніць жыхарства, што яно шчыра змагаецца з дарагоўляй. Па звычаю правіцельства спрабуе запужаць жыхарства, што быццам бальшавікі патаемна рыхтуюцца да паўстаньня супроць Польшчы. Правіцельства бачыць у гэтым падкрэсьленьне таго, што забастоўкі зьяўляюцца рухам дзяржаўным. Яно мае на ўвазе самую бязьлітасную барацьбу з забастоўшчыкамі.

Панская Польшча лопаецца.

З Любліну паведамляюць, што чыгуначнікі на агульным сходзе ўхвалілі пастанову вымагаць найхутчэйшага роспуску Сойму і ўтварэньня новага правіцельства.

Што чуваць заграніцай.

Безрабоцьце пашыраецца.

Лік безработных у Злучаных Штатах у цяперашні час дайшоў да 6 міліёнаў чалавек.

Не галадуючым, а белагвардзейцам.

Па паведамленьню жэнеўскага карэспандэнта „Руля" Савет Лігі Нацыяў пастанавіў запрапанаваць ўсім дзяржавам, якія ўваходзяць у склад Лігі, вырашыць пытаньні аб спосабах дапамогі знаходзячымся на іх тэрыторыях расейцам, а так сама пытаньне аб выдачы пашпартоў расейскім эмігрантам.

Змагаюцца з рабочым друкам.

Камуністычная газэта „Трыбуна" і Франкфурцкі камуністычны орган „Камуніст" зачынены на 2 тыдні за антыканстытуцыйныя і супроць правіцельственыя напрамкі.

Змаганьне з голадам.

Налажваньне справы дапамогі Расеі.

Атрыманьне харчовага падатку з 29 цэнтральных губэрняў даходзе да 13 міліёнаў 145 тысяч 868 пудоў. Наперадзе йдуць губэрні Арлоўская, Тульская. Адсталі губэрні Варонежская, Бранская, Петэрбурская, Менская, Калуская. Патрэбна павялічыць працу рэшты губэрняў па збору харчовага падатку.

Галадуючыя дзеці.

Лік галодных дзяцей Уфімскай губэрні даходзе ў цяперашні час да 205 тысяч.

ОДГУКІ ЗАГРАНІЦАЙ.

Дапамога Амэрыкі.

Нью-Ёрская газэта „Форвэртс" паведамляе, што ў амэрыканскі сэнат унесена запрапанаваньне вымагаць ад прэзыдэнта рэспублікі перадачы мэдыкамэнтаў, якія засталіся пасьля вайны, на 5 міліёнаў доляраў.

На дапамогу галадуючым.

Надзвычайны пасол Пэрсіі прыслаў Чычэрыну ліст, у якім адзначае, што ён адаслаў тэлеграму аб вялікім няшчасьці галадуючых губэрняў. Правіцельства Пэрсіі адказала, што яно лічыць сваім абавязкам зрабіць дапамогу галадуючым і дзеля гэтае мэты адпраўляе 20 тысяч пудоў рысу і 40 тысяч пудоў мукі.

На далёкім усходзе.

Далёка-ўсходні камітэт дапамогі галадуючым, які ўтварыўся ў Чыце, будзе рабіць зборы па ўсей тэрыторыі Манчжурыі і Кітаю. Камітэт запрашае Ўсерасейскі Выканаўчы Камітэт адвесьці камітэту вядомыя бліжэйшыя к усходу галадуючыя мясцовасьці дзеля зьбясьпечаньня іх.

БЕЛАРУСЬ — ГАЛАДУЮЧЫМ.

Гарадзкая камісія дапамогі галадуючым.

Гарадзкая камісія па дапамозе галадуючым ужо распачала працу. Склад камісіі вось які: ад гарадзкога выканаўчага камітэту т. Крыніцкі, намесьнік т. Гіршбейн, ад Савету Прафэсыянальных саюзаў Беларусі т. Бух, ад цэнтральнай камісіі дапамогі галадуючым т. Сальскі, ад палітасьветы т. Траўзскі.

Адбылося пасяджэньне камісіі супольна з прадстаўнікамі гандляроў, пекараў, уласьнікаў пастаялых двароў і кустароў места Менску, на якой выпрацован плян самаабкладаньня апошніх на карысьць галадуючых.

Да гэтага часу сабрана ўжо 30 міліёнаў рублёў грашыма і 200 пуд. мукі і зерна. Маюцца яшчэ сабраць 180 міліёнаў.

Апрацоўваецца плян аб зборы харчоў сярод сялян, якія прыяжджаюць на рынак.

Усе існуючыя ў месьце камісіі дапамогі галадуючым, павінны зарэгістравацца ў гарадзкой камісіі.

Усе асобы і ўстановы, якія арганізоўваюць у месьце дапамогу галадуючым павінны наперад паведаміць аб гэтым гарадзкую Камісію.

З мэтай падшуканьня новых мераў дапамогі пры гарадзкой камісіі адчынена прыняцьце прапанаваньняў і заяў, куды й трэба іх накіроўваць. Гарадзкая камісія знаходзіцца ў памяшканьні гарадзк. выканаўчага камітэту (Юраўская 1), дзе прыймаюць ад 11—да 1 гадзіны ў дзень і ад 6—7 гадзіны ўвечары.

Загады выконваюцца

(Бабруйск, 10—9.)

Загады на нагрузку насеньня ў галадуючыя губэрні і Менск, раёнавы харчовы камітэт выканаў поўнасьцю. Адбываецца адпраўка жыта звыш загадаў. За 6, 7 і 8 верасьня адпраўлена са станцыі Асіповічы 5 вагонаў, 2 вагоны са станцыі Красны Бераг і 1 вагон са станцыі Ратміровічы, а разам па адрысу Народнага Камісарыяту Харчаваньня Беларусі. Нагрузка цягнецца. Акцябарская воласьць унесла 8 верасьня на ссыпны пункту у Ратміровічах 120 пудоў жыта, ахвяраванага для галадуючых Паволжа. На 3 верасьня раёнавы саюз каапэратываў адправіў 29 вагонаў жыта ў Паволжа (26.600 пудоў).

Насёва Чувашом.

З 1-га жніўня па 8-е верасьня г. г. Барысаўскім аддзяленьнем цэнтральнага саюзу каапэратываў Беларусі загатоўлена шляхам таваравабмену насённага жыта каля 15000 пуд., з якога ўжо адпраўлена Чувашом [illegible] 11.856 пуд. 13 ф.

Менскі павет галадуючым.

У Менскай паветовай Камісіі дапамогі галадуючым атрымана 2.856.143 рублі, З гэтых грошаў большая частка з спектакляў Смалявіцкага культурна-асьветнага гуртка, які выручыў 1.725.000 руб. Ад Астрашыцка-Гарадзецкага культурна-асьветнага гуртка атрымана 410.778 руб. Рэшта грошаў атрымана ад збораў Менскага паветовага выканаўчага камітэту, які адлічыў пэнсію за ліпень месяц і ад служачых Астрашыцка-Гарадзецкага валаснога выканаўчага камітэту. Харчамі атрымана 283 пуды 2 ф. жыта, 1 п. 31 ф. мукі і аўса 8 п. 31 ф.

Кожны дзень атрымоўваюцца, як грошы, гэтак і харчы.

Саюз працоўнікаў Асьветы Беларусі—галадуючым.

Камісія дапамогі галадуючым пры праўленьні Саюзу Працоўнікаў Асьветы Беларусі да цяперашняга часу пераслала на бягучы рахунак камісіі Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту працэнтных адлічэньняў за ліпень месяц: супрацоўнікаў Народнага Камісарыяту Асьветы Беларусі 815.276 руб., супрацоўнікаў Менскага паветовага аддзелу Народнае Асьветы—72.776 руб., Беларускага Дзяржаўнага Унівэрсытэту—85.000 рублёў, супрацоўнікаў Дзяржаўнага Выдавецтва—494.019 руб., выручка ад продажы газ. „Вечер"—4.862.725 р., пастаянны ганарар супрацоўнікаў за гэты нумар газэты—83.330 руб., і ад праўленьня саюзу адлічэньняў за ліпень і жнівень месяц—207.204 рублі. За рахунак рэшты ўстановаў м. Менску за ліпень месяц пераведзена авансам 8.000000 руб., а разам за ліпень месяц па месту Менску пераведзена на бягучы рахунак камісіі Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту 14.620.330 р. Па паветах жа адрачэньне адлічэньняў а утрыманьня робяцца зборы ахвяраваньняў, як грашыма, гэтак і натураю, але дакладных паведамленьняў пакуль што не атрымана. Так сама не надходзілі па м. Менску яшчэ дзесяткі адлічаных у [illegible] з пайка збораў за ліпень і жнівень месяц за тры дні кожны месяц.

Усей сілай.

Націях, якія працоўныя грамады Савецкіх рэспублік пачалі супроць голаду, выявіў, што супольнымі патугамі шмат што можна зрабіць. За адзін месяц часу рабочыя і сяляне выратавалі аграмадны край ад пагібелі і далі магчымасьць абсеяць яго поле.

Але было б вялікай памылкай думаць, што гэтым уся справа зроблена. Галоўная праца яшчэ знаходзіцца ўпярэдзе. Мільёнам сялян Паволжа усё яшчэ пагражае сьмерць ад голаду. Іхнае поле выратавана, але яшчэ трэба выратаваць іх самых. Трэба накарміць дзяцей, кабет і мужчын, якія спадзяюцца на дапамогу сваіх братоў.

Ці усё мы зрабілі для іх? Ці можа рабочы і селянін сказаць, што ён споўніў свой абавязак? Не. Рабочы гэта разумее. Адлічваючы на карысьць галадуючых частку свайго невялічкага пайка, ён робіць пастановы аб далейшых адлічэньнях кожны месяц, а таксама і аб іншых сродках дапамогі да таго часу, пакуль не будзе голад зусім зьнішчан.

Сялянства са свайго боку для галадуючых яшчэ зрабіла мала. Праўда, яно дружна адгукнулася на клич заплаціць харчовы налог, але трэба памятаць, што харчовы налог зьяўляецца толькі мінімумам, якую кожны селянін павінен даць, каб падтрымаць дзяржаву. Калі сёлета налог назначан усяго у 240 міліёнаў пудоў, дык гэта не значыць, што гэтага хопіць на пракармленьне арміі, рабочых і галадуючых.

Налог павінен быць выдзелен дзеля таго, каб не застанавілася наша будаўніцтва, якое надоўна распачалося. Гэта у інтарэсах кожнага з нас.

Але побач з гэтым нельга забываць, што там, у Паволжы, усё яшчэ галадуюць мільёны людзей, што прывід сьмерці усё яшчэ стаіць перад імі.

Што ж рабіць? Перш за усё нам трэба зьвярнуць увагу на частку насельня, якую мы ў іх жа ўявілі летась і у пачатку «Залатага году». Гэта абавязак кожнага сумленнага грамадзяніна. Адным гэтага, кожны селянін павінен сам што-кольвечы даць ад сябе галадуючым. Ня рабочы атрывоўвае са свайго пайка, які ён ледзь-ледзь перабіваецца, і ад сваей сям'і, якой яму самому не хапае, як чырвонаармеец з апошняга адлічвае на карысьць галадуючых, дзеля таго, што яны разумеюць усю важнасьць гэтай дапамогі, гэтак і сяляне павінны рабіць адлічэньні на карысьць галадуючых.

Ужо пачынае адтрымлівацца дапамога з заграніцы. Рабочыя адтуль, ня гледзячы на ўласную патрэбу, адгукнуліся. Належым жа і мы усей сілай на голад! Няхай пачатак, зроблены намі дзеля засеву палёў, пайдзе шырэй і магутнасьць у далейшую дапамогу. Мы выратавалі палі Паволжа. Выратуем жа і галодных! Выратуем край ад зруйнаваньня!

А. Вайнякоўскі.

Па Беларусі.

Ход харчовага налогу па Беларусі.

БАРЫСАЎ. Харчовы налог адтрыман з 23 валасьцей. 4 валасьці адсталі. Некаторыя валасьці здалі 80 проц.

Сяляне цалком выконваюць свой абавязак перад дзяржавай. Самыя беднейшыя валасьці больш чым акуратна здаюць налог.

Праца ў самым разгары. Атрымана 50 000 п. хлеба. Па колькасьці здачы хлеба першае месца займаюць валасьці Смалевіцкага райёну, другое—валасьці Барысаўскага райёну, апошняе—Мар'іна-Горскага райёну. Смалевіцкая валасьць унесла 8.800 пуд. хлеба, Лагойская—5500 пуд.

МАЗЫР. Праца ў райённай харчовай камісіі ідзе добра. Асоблівія сьпісы на масла, яйкі і шэрсьць былі гатовы к 12-му жніўня, на хлеб, бульбу і насенныя семя—скончаны да 1 верасьня. На сена апошнія сьпісы гатовы і пачалася састаўленьне сходаў. Сьпісы на масла будуць закончаны к 5-му верасьня.

Адтрымана па харчовому налогу масла 20 проц., шэрсьці 50 проц., яек 70 проц. Хлеб пачаў адтрымоўвацца 1-га верасьня і ідзе добра. Інспэктары працуюць добра. Абсталяваньне складаў, загатоўчых кантор, шырачы з'езд і яго для ўзяваньня бульбы будзе скончана к 15-му верасьня.

БАБРУЙСК, 10-9. У Гарадзкой валасьці харчовы налог на жыта, масла і шэрсьць выдадзен на 70 проц. Шмат сельскіх саветаў налог на гэтыя харчы выплацілі цалкам, хлебны налог выплачаны на 15 проц. Ёсьць вёскі, якія выплацілі харчовы налог цалкам. У тым ліку Авецкі сельскі савет, які будзе занесен на чырвоную дошку.

Узварот пазыкі насеньня

СЛУЦАК, 9-9. Узварот пазыкі насеньня на ссыпных пунктах адбываецца ня вельмі добра, дзякуючы пачаўшамуся засеву азімага сева і збору бульбы.

На 1-га верасьня адтрымана жыта 671 пуд, аўса 1194 пуды, семя 19 пуд. З мінулага павету на складах загатоўчых кантор за два з паловай месяцы адтрымана памолачнага збору жытам 5157 пуд, ячменю 600 п., аўса 102 пуд, пшаніцы 96 п. Выдаткова адтрымана, як штрафы, канфіскацыі, рэквізыцыі і інш. цэлі за гэты час жыта 1227 пуд, ячменю 257 п., аўса 109 п., масла 50 пудоў.

Акцябарцы спраўляюцца.

Бабруйск, 10. 9. Акцябарская валасьць, бўўшая да гэтага часу адной з апошніх па здачы харчовага падатку, цяпер пачынае выпраўляцца. На ссыпных пунктах Ратміравічы і ў Парыцкай загатоўчай канторы сяляне Акцябарскай валасьці шчыра здаюць ссыпку. Акцябарская валасьць здае масла і яйкі у вялікім ліку. Да 8 га верасьня здадзена 120 пудоў масла і 12 тысяч яек. На здачы нявежах Акцябарская валасьць выйдзе першай за ўсю павет.

Харчовы налог здаюць.

Слуцак 9. 9. Харчовы налог здаюць гэтак сама добра, як і з пачатку. З 1-га па 5-е верасьня ўключна адтрымана на ссыпных пунктах жыта 14 510 пуд, ячменю 850 п. 34 ф., аўса 676 п., льнянога семя 219 п.

За ўвесь час харчовай працы, адтрымана жыта 78. 411 п., ячменю 986 п., аўса 1908 п. Шмат харчовага налогу адтрымана апошнія 5 дзён з Пагоставскай валасьці: жыта 266 п., Старобінскай валасьці 2819 пуд, Краснай—1691 пуд, Вызнянскай 1580 п., В-ўзьмянскай 989 пуд, Цяпрусскай 1713 п.

Савецкія гаспадаркі Беларусі.

Народны Камісар Земляробства Беларусі тав. Стэвіскі паведаміў нашаму супрацоўніку гэтыя весткі па сельска-гаспадарчай працы на Беларусі.

Дапамога галадуючым.

Галадуючым Паволжа адпушчана савецкімі гаспадаркамі Беларусі 100 тысяч пудоў насеньня для засеву палёў. Апрача таго ўсе майстэрні Народнага Камісарыяту Земляробства кожны дзень працуюць па дзьве гадзіны звыш гадзіннага, прыгатаўляючы для галадуючых лапаты, вілы і г. д.

Арэнда савецкіх гаспадарак.

Прыватным асобам на абшарах Беларускай Рэспублікі савецкія гаспадаркі здаваць у арэнду не будуць. Тыя ж савецкія гаспадаркі, у якіх патрабуецца вялікі рамонт памяшканьня і ў якіх здачу вельмі недахват жывога інвэнтару, будуць перадавацца аддзельным камбінатам для належнай эксплёатацыі і аднаўленьня разбуранай гаспадаркі.

У палове жніўня скончана ўся праца камісіі па разьмеркаваньню зямлі паміж беззямельнага і малазямельнага працоўнага сялянства, у другой палове месяца прынята кроплі дзеля абмежаваньня савецкіх гаспадарак у ліку 49 агульным плошчам у 28.122 дзесяціны, якія прызнаны абмежаваць у першую чаргу і закончыць у плане працы веснавага часу.

Майстэрні.

На ўсіх абшарах Беларускай Рэспублікі развінута густая сетка папраўчых майстэрняў. Яны выконваюць працу па папраўцы сельска-гаспадарчых прылад у на натуральную плату. Для сямействаў чырвонаармейцаў і бедняцкіх гэта робіцца дарма.

Засеў зімовага кліну.

Ня гледзячы на недахват коняў, прынятымі крокамі ўвесь азімы клін будзе засеяны сваімі ўласнымі сіламі. Чакаюць атрыманьня патрэбнага ліку коняў і тады ярыновы клін будзе засеяны поўнасьцю. Пры пераходзе для сельскай гаспадаркі ўзмацаваных савецкіх гаспадарак імкнуцца ня толькі прывабліць сабе, але аддаць таксама вялікі рабочым і чырвоноармейцам Беларусі.

КОНТР-РЭВАЛЮЦЫЙНЫ ЗАГАВОР.

Паведамленьне В. Ч. К. об арышце членаў усерасейскага Камітэту дапамогі галадуючым.

У часе зьнішчэньня банды Антонава ў Тамбоўскай губерні ВЧК выявіла, што на чале разьведвальнай арганізацыі Антонава быў кадэт, прыслаўшы даверанай былы бейшы памешчык Тамбоўскай губ. Фёдараў. У канцы ліпеня ў Маскве была заарыштавана, прысланая Антонавым група, у тым ліку трох членаў апаратаўскага штабу. Арыштаваныя сазналіся, што па вясны былі зьвязаны з Кішкіным, як прадстаўніком заграўнічнага Цэнтральнага камітэту кадэтаў. В пасьля 19 га траўня з турмы, пасьля 8-х месячнага зьняволеньня Кішкін, згодна нагляду В. Ч. К. меў сувязь з некаторымі дзеячамі эсэрамі. Выяўлена гэтак сама, што некаторыя члены камітэту дапамогі галадуючым мелі сувязь з дзейнымі эсэрамі і белагвардзейцамі. Група членаў камітэту рабіла патаемныя сходы і сьцьдзіла на народную бяду—голад, як на сродкі барацьбы з Савецкай Уладай. Зробленыя 28 га жніўня ВЧК вобыскі і арышты, ярка паказалі правідлоўнасьць папярэдніх дасьледаў. У сакратара Кішкіна знойдзена напісаны рукой Кішкіна плян перабудовы Савецкай Расеі.

З народным правіцельствам на чале з дзяржаўнай думай і дзяржаўным саветам. У члена камітэту Саламатава знойдзены тэзісы дакладу пачонт адраджэньня адзінай недзялімай Расеі. Апрача гэтага ў часе вобыску і арышта служачых камітэту знойдзены дакумэнты, якія падкрэсьліваюць, што контр-рэвалюцыйная праца вялася сярод членаў камітэту, яго служачых. Загадчык аддзелам гаспадарчай працы камітэту Пецярбурскі інжэнер Маеў у ліпцы ў Рыгу ад 22 га жніўня аб сябры камітэту Пракаповічу, які меўся быць у заграўнічнай місіі, гаворыць, як аб сваім чалавеку, якому належыць рабіць уласную дапамогу. У другім лісьце на імя начальніка бюро ў Нью Ёрку Маеў падмацоўвае атрыманьне з тэлеграмы дапаможнай і ўзмацаваньня свайго прадстаўніка Эфрама Нібурга ў Рызе. Дасьледзтва працягваецца далей.

Апошняя ноч.

(Апавяданьне.)

Сонца схавалася за лес...

Летні гарачы дзень пачаў зьмяняцца вечарам. Над сырым балотам белым палатном разаслаўся туман.

Навокал зрабілася ціха, толькі недзе далёка чулася песьня жнеяў, якія грамадою ішлі весела працы ў вёску.

Зося гэтак шчыра заработалася, што не пабачыла, як настала ноч...

Калі яна разагнулася, выжаўшы апошні сноп і зірнула на густы лясок, каля якога канчалася ня поле, ёй апанаваў некі страх...

У гэты час пачуўся плач маленькага Міхася, яе дзіцяці, які ўжо доўгі час спаў у халадку пад снапамі... Цяпер камары разбудзілі яго, ён пачаў плакаць.

Зося, палажыўшы серп на плячо, зышла падлятывуючы спадніцу, каб не намачыць ў вячэрнюю расу, якая ўсьпела ужо выпасьці ўжывік, падбегла да Міхася, узяла яго на рукі, і яго заплаканы сонны тварык шчыльна прыхінула да сваіх грудзей... Міхаська змоўк... Трымаючы адною рукою камары над дзіцем, другою рукою яна падтрымлівала кофту і спадніцу, а пасьля пачала сабе палуднаваць...

На яе загарэлым твары з'явілася ўсьмешка, калі яна успамніла аб тым, як увесь дзень выжала за пазнакаю працу...

— Ну, даволі, мой дарагі сынок!—сказала яна да дзіцяці,—мама так сама есьці хоча. Дома я цябе лепш накармлю.

Міхаська, дзесяцімесячны хлопчык, быццам зразумеў гэтыя словы сваей мамы, адарваўся ад грудзей і больш не плакаў...

Ноч зусім ужо ахінула чорнымі крыльлямі поле і сенажаць, калі праз бераг густога лесу Зося трымаючы на руках дзіця, з невялічкім клуначкам за плячыма, сьпяшалася дамоў.

З-за лесу пачынаў выглядаць месяц і сваім срэбраным блескам асьвяціў постаць і твар Зосі...

Дзевятнаццаці гадовая кабета, маладая маці, выглядала цяпер тою самаю непаўнай дзяўчынай, якой яна была паўтара года назад... Месячная ноч вярнула ёй усю дзявочую прыгажосьць. Распушчаныя густыя і доўгія валасы, чорныя, як смоль, бровы і цёмна-блакітныя вочы,— усё гэта выглядала як і раней. Нават бляск вачэй гарэў тым самым агнём, які быў запалены яшчэ дзявочымі гадамі..

Зося толькі што ўзышла на пагорак, каля воды ў лесу, перамесьняны густыя кусты глушы, як раптам пачула дзесь ад яе пачуўся трэск сухіх галінак, перад ёю вырасьлі, бы з зямлі, дзьве чалавечыя фігуры...

Зося гэтак задрыжала ад страху, што нават дзіця на руках зварухнулася і заплакала..

— Стой!—пачуўся ціхі голас аднаго незнаёмага,—ты хто такая і куды ідзеш?

Зося ад перапуду чуць прагаварыла два словы:

— Дамоў... ідў!..

— Ну, ладна! там разьбяром, ідзі за намі,—прагаварыў другі незнаёмы і павярнуў у гушчар.

— Мае даражэнькія...—загаварыла Зося,—што вы? Пашкадуйце дзіцяці..

— Ціха! Будзеш жыва, закрычы першы незнаёмы і моцна пацягнуў яе за руку, даючы ведаць, каб ішла за ім...

Зося замаўчала...

— Ты што ж?—пачаў зноў першы незнаёмы,—людзей баішся? Мы так сама людзі..

Зося трохі апомнілася і пачала прасіцца:

— Я ведаю, што вы таксама людзі, але ўсё... але пусьціце мяне... Яшчэ з вярсту да маей хаты... дзіцятка есьці хоча, і у мяне ад паўдня расінкі ў роце ня было... Злітуйцеся... Я ж так вычыкалася... хата не зацікавіцеся мною..

— Ды хто табе сказаў, што мы будзем цябе мучыць?.. Мы цябе пусьцім таксама, але за гэта для іншага... тут нам патрэбна зусім ад цябе..—пачаў другі... Ён ужо за ёю з яе на крыві два... ты...

Невялічкая паляна паміж гушчар, асьветленая месяцам, выглядала некім будоўным гняздом старажытных людзей..

Пад альховым кустом, укрыўшыся ў старую дзіравую коўдру, ляжаў з абросшым тварам невялічкага росту чалавек... Пачуўшы далёкую гутарку незнаёмага голасу, ён усхапіўся, выцягнуў з кустоў іржавае ружжо і накіраваўся сьцежкай на голас... Але прыслухаўшыся лепей, ён застаўся чакаць на месцы, прытуліўшыся за дрэва...

Прайшло некалькі хвілін, як у гэта гняздо увайшлі два незнаёмыя, а наперадзе іх маладая кабета Зося, з дзіцём на руках...

Трое незнаёмых людзей, у чые кіпцюры папала цяпер маладая вясковая кабета, былі зьбеглыя з таго, што, як чуваць было разгульвалі па гэтаму самаму лесу ужо доўгі час і рабавалі ні ў чым непавінных сялян...

Першы незнаёмы быў высокі худзенны чалавек, сын багатага пана... Высокі ростам. Бялявы твар яго і ўсе манеры казалі аб яго добрым мінулым выхаваньні, якое рыхтавала яго зусім для іншага жыцьця... Звалі яго Белым... Другога незнаёмага звалі Крывым, праўдападобна па таму, што ён сапраўды кульгаў на правую ногу... Кульгавая нага, глыбокія шрамы на твары і выбітае вока на левай руцэ,—добра сьведчылі аб яго мінулых справах.

Трэці незнаёмы, які толькі што вылажаў пад кустом, нізкага росту і ўвесь зарослы валасамі быў ахвярай свайго палахлівасьці... За сваю палахлівасьць ён быў празваны Зайцам...

Уцёкшы са шчыльных радоў сваіх таварышоў, змагаўшыхся за правы працоўнага народу, будучы і сам сынам працоўнай сям'і, ён папаў у лапы сваіх ворагаў і прымушан быў стаць іх паслугачом. Да гэтай „тройцы" належаў яшчэ адзін падобны Зайцу, сын вёскі Грышка, які і сам сабе не даваў адказу, чаму ён сьвет і вольнае жыцьцё прамяняў на лес і вечны страх...

Грышка быў імі пасланы у бліжэйшую вёску, каб выведаць, што і як там робіцца...

Стоячы паміж трыма незнаёмымі мужчынамі, ноччу, у гушчары лесу, Зося схіліла галаву на твар свайго дзіцяці і пачала плакаць...

— А як пекна яна выглядае—сказаў Белы Зайцу, які набраўшыся сьмеласьці выходзіў з-за дрэва, кінуўшы вінтоўку пад куст...

— Шкада, што ўжо матка,—загамавіў Кульгавы,—быў бы смачны для цябе кусочак, Белы!.. А сынок твой... ці можа дачушка, такая прыгожая і т. ?..

Пры гэтых словах Кульгавы падышоў бліжэй, зірнуў у твар Зосі, пасьля закрануў пальцам нос дзіцяці і сказаў:

Што? ты не баішся нас? а? як цябе завуць?..

— Міхаська...—прагаварыла праз сьлёзы заплаканая маці і мацней прыхінула яго да сваіх грудзей...

— Ну, значыць, маладзец! Прымыкай брат з гэтых гадоў

Чырвоны суд.

За дэзартырства і падробку пасьведчаньняў.

Выязная сэсія рэвалюцыйнага ваеннага трыбуналу №—скай стралковай дывізіі слухала справу па абвінаваньню былага агента асобнай харчовай камісіі Клеўкова ў дэзартырстве, крадзяжы бланкаў з пячаткамі і прыгатаўленьні з карысьлівымі мэтамі падложных пасьведчаньняў.

Клеўка звольніўся ў бестэрміновы водпуск і атрымаў належныя пасьведчаньні. Перад ад'ездам ён забраўся ў габінэт старшыні камісіі і пакраў там бланкі з пячаткамі. Па дарозе дамоў у Ігумен ён узнаў, што як агент, ён звальненьню ў бестэрміновы водпуск не належыць, і што гэткі тычыцца толькі чырвонаармейцаў. На маючыхся ў яго бланках ён прыгатовіў сабе два пасьведчаньні: атэстат і адношаньне ў Ігуменскі вайсковы камісарыят, дзе паказаў сабе, як чырвонаармейца. На трэцім бланку ён зрабіў требаваньне ў Ігуменскі Савет Народнай гаспадаркі на 115 пудоў кардону, як быццам патрэбнага яму для клюбу раённай харчовай камісіі, але тут яго арыштавалі.

Рэвалюцыйны трыбунал прысудзіў Клеўку да вышэйшай кары — растрэлу, замяніўшы гэткі лішэньнем свабоды на пяць гадоў, лішэньню права займаць адпаведныя пасады і лішэньню выбарчага права.

Злачынная нядбайнасьць.

Рэвалюцыйны трыбунал Беларусі разгледзіў справу па абвінаваньню былага вольскага ваеннага камісара Мелешковіцкай воласьці гр. гор. Мазыру Міхася Шыдлоўскага ў тым што ён ня прыняў ніякіх крокаў дзеле эвакуацыі Мелешковіцкага валаснога ваеннага камісарыяту ў часе наступу балахоўцаў у кастрычніку 1920 года. Усё гэта даказана, і суд прысудзіў Шыдлоўскага к лішэньню права займаць адпаведныя пасады на працягу аднаго году з адпраўленьнем пад загад Народнага Камісарыяту працы Беларусі.

За выдачу камуністаў.

СЛУЦАК, 9.9. Ваенны рэвалюцыйны трыбунал Беларусі за выдачу падпольнай камуністычнай арганізацыі, з якой 14 чалавек былі растраляны, а так сама за рабункі і гвалты над мірным жыхарствам, службу ў жандармэрыі ў часе польскай акупацыі грамадзяніна Цітаўскай воласьці, вёскі В[illegible] Міхася Яўгена Бр[illegible]оўскага 22 гадоў, які быў нават у 1919 годзе кандыдатам расейскай камуністычнай партыі, прысудзіў да растрэлу.

Растрэл выкананы.

За пропуск праз граніцу.

Выязны аддзел рэвалюцыйнага ваеннага трыбуналу Беларусі, выслухаўшы справу аддзельнага камандзера Вацлава Н[illegible] Камісі Ц[illegible] Бер[illegible] і чырвонаармейца Сымона Мельнікава, якія абвінавачваліся ў прапуску за ўзнагароду праз польска-савецкую граніцу ў контрабандыстаў, пад выглядам мазаў вольна праносіць тавары, піцьё і іншыя рэчы, прысудзіў Бернікава на пяць гадоў, а Мельнікава на тры гады ў дом грамадзянска-прымусовай працы.

ДЭКРЭТ
Савету Народных Камісараў Беларусі.

Савет Народных Камісараў ухваліў:

1. Увесьці з другой палове 1921 году па ўсіх абшарах Беларусі прамысловы падатак.

2. Прамысловым падаткам абкладаюцца ўсе нацыяналізаваныя гандлёвыя і прамысловыя прадпрыемствы, якія ня звольнены ад гэтага падатку, адзначанага ў 14 артыкуле, а так сама асобныя прамысловыя заняткі, пералічаныя ў асобовай росапісі, якая ўстанаўляецца тым жа парадкам.

3. Ад прамысловага падатку вызваляюцца тыя хатнія промыслы, каторыя зьяўляюцца падсобнымі ў гаспадарцы земляробаў і робяцца апошнімі толькі пры дапамозе сваёй сям'і і не патрабуюць спэцыяльнага абсталяваньня.

4. Прадпрыемствы кааператыўныя і арцельныя, якія не адзначаны ў асобным сьпісу, які зацьверджаецца ў парадку, адзначаным у артыкуле 14, абкладаюцца прамысловым падаткам на агульным грунце.

5. Прамысловаму падатку не падлягаюць промыслы, якімі займаюцца адзіночныя асобы без дапамогі вайманых рабочых і сяброў сям'і апрача гандлёвага промыслу і падлягаючых падатку асобовых заняткаў.

6. Прамысловы падатак складаецца з патэнтнага і ўраўняльнага збору. Патэнтны збор бярэцца за паўгода ўперад, але для аддзельных відаў прадпрыемстваў у парадку, які адзначан у артыкуле 14, могуць быць трохмесячныя ці аднамесячныя патэнты. Ураўняльны збор бярэцца прыходзе кожнага месяцу ў віду штомесячных выплат, якія ўсталёўваюцца падатковай камісіяй на пачатку месяцу павераючы справу за мінулыя па праўдзе, якія судзяць адзначаны ў парадку артыкулу 14. Ураўняльны збор увадзіцца паступова ў масловыя і два разрады прадпрыемстваў, якія ўстанаўляюцца расказамі Народнага Камісарыяту Фінансаў.

7. Асобы, якія возяць з налічыма дадатковыя падаткі, абкладаюцца права вольнага гандлю цэлым ў прадпрыемствах, на які ўзят патэнт, на ўвесь час моцы апошняга.

8. Дзеля выяўленьня ставак патэнтнага збору гандлёвыя і прамысловыя прадпрыемствы дзеляцца на разрады па прыкметах, якія адзначаны ў прыкладаемых расказах.

9. Па таксах патэнтнага збору м. Менск аднесены да другога вышэйшага сярэдняга поясу; Менскі павет і м. Бабруйск аднесены да трэцяга сярэдняга поясу; м. Барысаў з пасадам Нова-Барысавам, Ігумен, Мазыр і Слуцак да чацьвертага ніжэй сярэдняга поясу, а рэшта мясцовасьцяў Беларусі аднесены да пятага ніжэйшага поясу.

10. Дзеля выяўленьня акладаў ураўняльнага збору падатковыя камісіі ўстанаўляюць падходзячы на грунце дадзеных пацьвярджаючых дакумэнтаў і водаў сярэднюю суму месячнага звароту кожнага прадпрыемства, на грунце якой выліцеваецца аклад кожнага прадпрыемства па прыкладу, якія ўстанаўляе Народны Камісар Грашовых Спраў згодна артыкулу 14.

11. Абкладаньне прамысловым падаткам на месцах і спагнаньне на сьпісаньнем гэтага падатку ўскладаецца на Народны Камісарыят Грашовых Спраў, пад загадам каго знаходзяцца пасады фінансавых інспэктараў.

12. Дзеля дапамогі фінансавым інспэктарам утвараюцца ў кожным павеце, горадзе, раёне з воласьці падатковыя камісіі, сябры якіх, у ліку ад двох да пяці, выбіраюцца належнымі Выканаўчымі Камітэтамі па асобных сьпісах, якія састаўляюць фінансавыя інспэктары з ліку пяцідзесятчык у прамысловага падатку.

13. Парадак залічэньня і звальненьня фінансавых інспэктараў і чыноўнікаў іх і падатковых камісій, а так сама ўсе дзеля на месцах аддзелаў ураўненьня і прадстаўнікоў ад фінансавых ворганаў у справе падатковага абкладаньня ўсталёўваюцца правамі і інструкцыямі, якія выдаюцца Народным Камісарыятам Грашовых Спраў.

14. Народнаму Камісарыяту Грашовых Спраў даручаецца апрацаваць падрабязную інструкцыю па ажыцьцяўленьню гэтага дэкрэту.

15. Патэнтны збор павінен спаганяцца з 1-га ліпеня 1921 г.

Старшыня Савету Народных Камісараў С. С. Рэспублікі Беларусі

Чарвякоў

Па Менску.

Штрафы на дамавыя камітэты.

Штрафуюцца за нявыкананьне загаду Гаспадарчага аддзелу аб звальненьні памяшканьняў гэткія дамовыя камітэты: Праабражэнская, 34 —50 000 руб., Пахавальная вул. 13—25 000 руб., рог Падгорнай і Пал[illegible] 55/1 25 000 р., рог Захараўскай і Каломенскай 35/5—5 000 руб., Петрапаўлаўская, 4—35 000 руб. Затрыманьне гэтых штрафаў дамовымі камітэтамі будзе ў адміністрацыйным парадку адпавядацца пад суд. Падача скаргі на спыняе тэрміну выплаты.

Сушка бульбы.

Паветовы харчовы камітэт Беларусі мае на ўвазе высушыць бульбы ў ліку ад 50 да 100 тысяч пудоў, якую мяркуецца здаць прыватным асобам ці прадпрыемствам па ўмове. Усе падрабязнасьці па гэтаму пытаньню можна атрымаць у паветовым харчовым камітэце Беларусі.

Вечар ваенна-палонных.

5-га верасьня культурна-асьветная камісія на падтрымку ваенна-палонных чырвонаармейцаў наладзіла вечар на карысьць галадуючых Паволжа. Чыстага прыбытку 500.000 руб., якія аддадзены ў камітэт дапамогі галадуючым.

Новы клюб імя Карла Маркса.

Рабочыя фабрыкі „Труд" адчынілі клюб імя Карла Маркса. Пры клюбе адчынена так сама чытальня. Адчыненьне клюбу выклікала вялікай урачыстасьцю для рабочых.

АБВЕСТКІ.

Размеркавальны Аддзел „ЕПО" будзе даваць усім установам кару для варву мучных вырабаў па 20 000 руб. за пуд. Звяртацца ў пакой № 45.

Усім асобам, якія падалі ў гэтым годзе заявы аб паступленьні ў 3-е аддзяленьне „Іно", а гэтак сама і тым, якія ў сваіх заявах не адзначалі, на якое аддзяленьне жадаюць паступіць прапануецца ўзяць заявы і дакументы ўзаад, бо прыёму на 3-е аддзяленьне ня будзе.

да лесу, да бязсонных начэй... Вырасьцеш—ня страшна будзе.. А то, бачыш, наш Заяц ня прывык змалку ночы цэлыя па лясох разгульваць—вецер набоўс, часамі і страшна яму бывае...

— То-то я!..

Пры гэтых словах—ён абвёў усіх вачамі і звёў застаўшы сьвой пагляд на прыгожым твары Зосі:

— Даўно замужам?

— Паўтара году...

— А муж[а]нёк твой дзе пажывае?

— Ня ведаю... у войску... забралі.

— Э, вось яно што!— Злосна сьмяючыся прашыпеў Крывы, а за што ён ваке?

Хто паслаў яго у войска?

— Забралі... ён не хацеў ісьці... Мне шкадаваў... але сказалі ісьці—пашоў...

— Ну, ён ваке з намі, а мы паваюем з табою...

Зося заплакала, а маленькі Міхаська зноў заплакаў...

— Ціха, ціха сынок,—пачала праз сьлёзы гаварыць Зося калышучы на руках дзіця,— загінуў татка твой, загінеш і ты без часу, мая ты кветачка...

Заяц, лежачы пад кустом, крыўю папяросу. Павярнуўшыся да Крывога, ён сказаў:

— А што вінавата жонка, калі мужа забралі у войска? Я вось так сама пакуль не ўцёк у лес, прымушан быў служыць чырвоным... Яны бяруць і не пытаюць, хочаш ты, ці ня хочаш ісьці... Эх, брат, і там і тут—адзін чорт... Яшчэ там, хоць сьмялей спаў, а тут вось ляжы дзень і ноч і бойся каб цябе гэта...

— Ды такім, як ты, імчэйся на печы,— сказаў да яго Крывы.— Я даўно кажу, як ты да гэтага часу ад нас ня ўцёк — трус...

Даўно бы мяне тут ня бачылі, але куды?.. Зноў туды?.. Яно б нічога, каб усе так міналася... Але як прыставіць. Эх, чорт бяры—сон праклятьы не бярэ...

— Эх, баба!—крыкнуў на яго Белы,— Спаць ня час цяпер... Сам ведаеш, што трэцюю ноч тут начуем... Значыць трэба новае гняздо выбіраць... Ідзі на „шырокую", мо Грышку спаткаеш, ён у сёньня чарга наведваць хату на тры ночы... Чуеш?!. Без усякіх спрачак... Мокрая курыца!..

Заяц нешта хацеў сказаць, але апошнія словы Белага гэтак былі сказаны, што ў яго рот так застаўся расчыненым. Пасьля нядоўгага маўчаньня, калі Заяц сабраўся адыходзіць... Белы адвярнуўся да яго і сказаў:

— Глядзець у абодвы!.. А спаткаеш Грышку, скажы, што сёньня краля... Ён здаецца ахвотна возьмецца з імі...

Пры гэтых словах Белы з ухмылкай на вуснох падышоў і глянуў у твар Зосі.

Заяц агледзеўшыся на ўсе бакі і бурчучы нешта сабе пад нос, ціха пасунуўся ў густыя кусты...

— Жыва! Жыва!..—крыкнуў Белы і пачаў гаварыць да Крывога: Ты нічога не прыкмячаеш?

— Не,—адазваўся Крывы.

— Я пачынаю бачыць, што нашы два малайцы нешта таго?!

— Як што?

— Нешта гамавіць пачынаюць па іншаму.. І нашчот чырвоных лепш адзываюцца?!

— Нічога брат! Гэта так сабе,—угаварваў яго Крывы,— ведама рэч, абодвы маладыя, вясковыя вароны—вось і ня могуць прывыкнуць да прастору. Як у іх жыцьці будзе дэвізам „сёньня усё, а заўтра нічога", як у мяне, тагды яны з усім іншымі зробяцца. Час і тыя абставіны, у якіх яны знаходзяцца, сваё возьмуць..

— А мне здаецца, што сколькі воўка не кармі, а усё такі ён у лес пазірае...

Так і яны... Мужычча кроў цячэ ў іх жылах— вось у чым уся бяда. А грошы тут не заўседы сваё возьмуць...

— Эх, Белы, Белы! Вось у маіх жылах ніякай крыві няма. Ні мужычай, ні панскай.. У мяне нічога... ну кроў загінуўшага чалавека, які прадае сабе таму, хто даражэй плаціць... Ну ведома... Ня так хутка ты зробіш іх вернымі паслугачамі, якім стаў для цябе я... Ну, ды ня час аб гэтым разводзіць тары-бары... Наша краля штосьць прыгаруніліся... Сумна без мужанька? Га?.. Ну нічога! Белы! Даўно ты цалаваў загарэлы твар вясковай дзяўчыны?.. Небось, панічы і даўней ад гэтага не адхілялі-ся...

— Кінь жарты, Крывы!.. Бліжэй да справы!—агрызнуўся Белы і адышоўшы стаў каля дрэва...

Крывы пачаў аб усім распытаваць у вязьніцы, якая больш маўчала, альбо казала, што нічога ня ведае. Крывы пачынаў злавацца.

— Мабыць, — казаў ён,—а ўчора да вас чырвоныя не прыяжджалі?..

— Я ў полі жала, нікога ня бачыла,— адказала Зося, чуць-чуць ступіўшы ў бок...

— Стой!—крыкнуў Крывы, ня мецься толькі уцякаць— вельмі дрэнна будзе...

— Я не ўцяку. Але што вы хочаце са мною рабіць?

— Нічога!—адказаў Крывы і падышоўшы бліжэй, абняў яе прыгожы стан.

— Вон, паганец!

І чорная, мазалістая рука адпіхнула ад сабе плюгавы твар Крывога...

— О го! го!.. Вось яно што! А ну, дай твайго сынка патрымаць Беламу, а мы з табою зробім міравую...

— Ня дам і дзіцяці пагасіць аб нячыстыя рукі твае. Ты думаеш, што я баюся сьмерці? О не!. Зусім ня страшна памерці, але не пазволю паганіць ні сабе ні свайго чыстага дзіцяці!...

— Ха—ха—ха!—паліўся па усяму лесу штучны сьмех Крывога... Бачыш, Белы! Яна сабе таво—першую спатыкаем гэткую. Шкода што карнтыш гэты з ёю, а то у нашу кампанію...

— Эх вы, душагубцы! Хто к вам пойдзе! Хіба гэткія паганцы як вы!..

— Ну, годзе, годзе!

Моцная рука Крывога ўхапіла за стан Зосі гэтак моцна, што яна ад болі закрычала.

— Ціха!—пагразіўся Крывы, а то вось зараз Белы возьме абаронца.

Белы ўзяў дзіця, а жылістыя рукі Крывога абвілі стан маладой кабеты.

— Ратуйце!—Крычала Зося, —„людзі... хто верыць... ах.."

І больш яна не магла вымавіць слова, як рука адважнага гвалтаўніка заткнула яе рот.

— Цягні дальш!.. У кусты, казаў Белы, гушкаючы на руках маленькага Міхася,— я паняньчуся з яе абаронцам..

Час ад часу вырываліся крыкі Зосі, якую адвярнуўшы Крывы цягнуў у гушчар лесу, чуўся крык дзіцяці на руках Белага, які ня мог ніяк заняньчыць яго і, ходзячы ад куста да куста злосна гамануў:

— Ну і ночка выдалася!.. Яшчэ гэткай ня было... Ну, ціха, ціха прахвост, а то я цябе.. А-а-а!.. Ніколі ня няньчыўся з малымі, а тут на табе!.. Гэй, Крывы, кінь ты вазіцца! Пусьці матку, няхай крыкуна сэгага супакоіць!.

Але адказу ня было чуваць, толькі было чутна далёкае спагнаньне і войканьне.

— Праклятая ноч!—бурчаў Белы носячыся з дзіцём..

А месяц супакойна пазіраў на гэта гняздо і ціха усьміхаўся сваім бледным тварам.

М. Ч—т.

(Працяг будзе.)

Камуністычны Саюз Моладзі Беларусі

Пролетарыі ўсіх краёў злучайцеся!

МАЛАДЫЯ АРАТЫ

Выданьне Ц. К. і Менскага Павятова Гарадзкога Камітэту К. С. М. Б.

№ 22. | Нядзеля, 11-га верасьня 1921 г. | № 22.

Маладыя араты за працу!

Вёска ў многіх адносінах далека адстала ад гораду. Тое, што ў горадзе зьяўляецца ўжо вядомым і зразумелым, для вёскі яно яшчэ незразумела.

У цяперашні час у нас у Расеі (?) будуецца новае лепшае жыцьцё, а на ўсім сьвеце йдзе барацьба працоўнікоў з капіталістамі за гэта.

Дзеля таго, каб Савецкая ўлада была моцнай, ёй павінны дапамагчы ўсе працоўнікі. Трэба ўзяцца за падрыхтоўку людзей, якія цераз некаторы час змаглі б дапамагчы і ўзяць на сябе частку працы ў будоўніцтве новага жыцьця.

Гэта даўно зразумела працоўная моладзь гораду. Яна з першых жа дзён пасьля рэвалюцыі аб'ядналася ў камуністычныя хаўрусы моладзі, якія мелі на ўвазе дапамагчы Савецкай уладзе, [illegible] моладзь так, каб яна была [illegible]

Але гэта [illegible] зразумела [illegible] вёскі.

Яна яшчэ [illegible] ся ў тым, што ёй патрэбна рабіць.

Яна раскідана, раз'яднана. Замест таго, каб арганізавацца у саюз і каб надгатовіць з сябе сьвядомых грамадзян Савецкай Рэспублікі, яна свой вольны час ад працы маркуе дарэмна.

Наша беларуская вёска яшчэ ў шмат чым цёмная і несьвядомая. Сялянства яшчэ нядобра разумее, што азначае і што такое Савецкая ўлада. Яна яшчэ ня ўсюды можа разьбірацца ў дэкрэтах Савецкай улады.

Для вёскі патрэбны людзі, якія ніштылі б цемру, якія маглі б растлумачыць сялянам усе дэкрэты Савецкай улады, растлумачыць ім, што цяпер робіцца наўкол нас.

Патрэбны сьвежыя сілы, якія падрыхтаваўшыся маглі б узяць на сябе працу сельскіх і валасных саветаў.

Гэтых людзей павінна даць сялянская моладзь.

[illegible] ўсе лепшыя сілы [illegible] Савецкай улады на вёсцы і на асьвету ёе.

На чырвоную дошку.

Кто далей?

Пастановай Менскага павятовага й гарадзкога камітэту Камуністычнага Саюзу Моладзі Беларусі заносіцца на чырвоную дошку Старасельская валасная арганізацыя Камуністычнага Саюзу Моладзі Беларусі (Менскага павету) за шчырую й гарачую працу па дапамозе галадуючым Паволжа.

Падзяліўшы ўсю воласьць на некалькі раёнаў, сябры гуртка аб'ехалі ўсю яе і па сходах рабілі зборы ахвяраваньняў, прычым сабралі каля 500 пудоў збожжа.

Апрача таго гурток наладзіў спэктакль, плата ад якога ў ліку 391.000 рублёў так сама пайшла на карысьць галадуючых губэрняў.

Усе вясковыя гурткі Камуністычнага Саюзу Моладзі Беларусі павінны браць прыклад са старасельцаў.

Па вёсках і мястэчках.

Вось дык старшыня.

Старасельская валасная ячэйка камуністычнага саюзу моладзі Беларусі, ідучы насустрэчу галадуючым, ухваліла пастанову наладзіць дабраахвотнае ахвяраваньне грамадзянамі воласьці.

Зрабілі мабілізацыю лепшых сіл гуртка і паслалі па сельскіх саветах дзеля наладжаньня мітынгаў на тэму аб галадуючых і аб зборы ахвяраваньняў. Але шмат якія старшыні сельскіх саветаў замест таго, каб дагамагчы гэтай працы, рабілі перашкоды. Прыкладам можа быць старшыня сельсавету тав. Ермаловіч.

Тав. Ермаловіч толькі сьмяяўся над нашымі сябрамі і адмовіўся дапамагчы галадуючым.

Зусім зразумела. Ён мае 70 дзесяцін зямлі, голаду ніколі не адчуваў і з гэтае прычыны ня мог спачуваць галоднаму.

Сорам і ганьба такім старшыням.

Грамадзяне Старасельскага савету, пастарайцеся, каб такія людзі ў вашым савеце ня былі.

Доўгаль.

—

Сельскаму савету ўвага.

У засьценку Дуброва—Туркаўскай воласьці ёсьць ячэйка камуністычнага саюзу моладзі з 16 чалавек. Праца ячэйкі йдзе дужа дрэнна з прычыны адсутнасьці клюбу. Ня гледзячы на неадмаразовыя гарачыя просьбы ячэйкі, сельскі савет ня прыняў ніякіх крокаў, каб даць ячэйцы памяшканьне пад клюб і тым самым даць ёй магчымасьць працаваць. Цікава ведаць—хто засеў у Дуброўскім сельскім савеце?

На вёску.

Аддзяленьне чырвонаармейскага ўнівэрсытэту ў Бабруйску канчае свае заняткі і дае нам шмат маладых, добра падгатаваных працаўнікоў. Працы шмат. Куды ні паглядзі—патрэбны сьвежыя, здольныя сілы. Але самыя лепшыя сілы мы павінны аддаць вёсцы. Там дужа ж дужа многа працы. Там ячэйкі камуністычнага саюзу моладзі выбіваюцца з астатніх сіл у барацьбе з цемрай. Ім патрэбна дапамагчы. Усе лепшыя сілы—на вёску.

Аб чым піша сялянская моладзь.

Добрыя араты асьветы.

Ня гледзячы на тое, што ў раёне Старасельскай воласьці культурных сіл ёсьць шмат (каля 60 настаўнікаў), культурна—асьветная праца замерла. Няма нікоечай ячэйкі, [illegible], спэктакляў, у якіх [illegible] школьныя працоўнікі!

Чаму ж гэта?

Да дужа [illegible]

Школьныя працоўнікі дужа мала думаюць аб асьвеце сялянства, а больш аб тым, як ён тут не атрымаць ордэн.

Вось гурток Камуністычнага Саюзу Моладзі без усялякай дапамогі і падтрыманьня наладжвае спэктаклі і робіць культурна асьветную працу паміж вясковай моладзі.

Гэта робіць мала значная моладзь! Школьныя ж працоўнікі маглі б яшчэ большую зрабіць справу на карысьць нашай цёмнай вёскі, толькі каб было жаданьне і ахвота!

Мы зьвяртаемся да ўсіх школьных настаўнікаў Старасельскай воласьці шчыра ўзяцца за справу і дапамагчы нам асьвяціць вёску!

Час выканаць свой абавязак.

Цьвяткоў.

Дапамога вёскі.

Старасельская валасная ячэйка камуністычнага саюзу моладзі Беларусі наладзіла некалькі мітынгаў у сельскіх саветах на тэму аб дапамове галадуючым Паволжа.

Больш сьвядомыя грамадзяне сельскіх саветаў, адгукнуліся на закліканьне сяброў валасной ячэйкі, якія рабілі мітынг, і ўжо атрымана дабраахвотных ахвяраваньняў галадуючым Паволжа ад грамадзян Раглявоўскага сельскага савету 18 пудоў 12 фунтаў жыта, Гаральскага—21 пуд, Царэйскага 23 пуды 5 фунтаў, Чыпава Гасьціцкага—29 пудоў 30 фунтаў жыта і 2 пуды 30 фунтаў ячменю, Трасьцаўскага—11 пудоў 30 фунтаў жыта і 20 фунтаў ячменю, Кулакоўскага—28 пудоў жыта, 20 фунтаў ячменю і 1 пуд 20 фунтаў аўса, Плашчаўскага 22 пуды жыта 6 пудоў аўса і 92 тысячы рублёў грашыма, Навумшкага—13 пудоў 20 фунтаў жыта і 2 пуды 30 фунтаў ячменю, Рыскага—15 пудоў жыта і 5.330 рублёў грашыма, Гомшчанскага—9 пудоў 10 фунтаў жыта і Богумеўскага 5 пудоў жыта.

Усе ахвяраваньні адпраўлены ў Менск, адкуль яны адпраўляцца ў сваю чаргу на Паволжа.

Гонар і хвала грамадзянам сельскіх саветаў, якія йдуць насустрач-ньне галадуючым братом Паволжа!

Сябар кам'ісіі па збору ахвяраваньняў

Сядоўскі.

Зьбяром харчовы падатак.

Збор харчовага падатку зьяўляецца адной з самых галоўных нашых задач.

Аб харчовым падатку, аб яго значэньні павінен ведаць кожны малады селянін, і перадаваць і апавядаць аб ім на сваёй вёсцы.

Харчовы падатак выгадней для сялянства тым, што ён дае магчымасьць ім збожжа, якое застаецца у іх, прадаваць, абменьваць і г. д.

Харчовы падатак ідзе на ўтрыманьне Чырвонай Арміі, якая абараняе нас ад нападу капіталістаў іншых краёў, на ўтрыманьне гарадзкіх рабочых, якія робяць патрэбныя рэчы для сялян.

У цяперашні час частка харчовага падатку пойдзе на дапамогу галадуючым сялянам і рабочым Паволжа.

Ворагі Савецкай улады распаўсюджваюць чуткі на вёсцы, што апрача падатку будуць яшчэ зборы. Сялянства павінна ведаць, што ніякіх іншых збораў ня будзе. Тыя якія здадуць харчовы падатак ніякіх іншых збораў ведаць не будуць.

Беларусь у гэтым годзе лічыцца адной з самых урадлівых мясцовасьцяў Расеі, бо ўрод тут у шмат мясцовасьцях вышэй сярэдняга.

Абавязак сялян Беларусі хутчэй здаць харчовы падатак.

Гэта павінна растлумачыць на вёсцы сялянская моладзь.

Чым хутчэй будзе сабраны харчовы падатак, тым скарэй будзе зроблена дапамога галадуючым Паволжа, тым хутчэй можна будзе накарміць галодных рабочых і даць ім магчымасьць працаваць і рабіць патрэбныя сялянскія рэчы.

Харчовы падатак павінен сабрацца поўнасьцю і хутка—вось грунтоўнае, што павінна ведаць вёска.

Задача сялянскай моладзі дапамагчы гэтаму.

Мікась.

На весцы.

(Уражаньні)

Пад'яжджаючы да вёскі, ужо на [illegible] каля вялікага гумна [illegible] сялянская моладзь.

Застанаўляемся і пытаемся, што тут такое.

— „А вось тут спэктакль будзе!“—кажуць нам.

Выяўляецца, што ячэйка камуністычнага саюзу моладзі наладжвае спэктакль на карысьць галадуючых. Тут ня прадаюцца білеты.

Час ад часу падходзяць і старыя, цікавячыся пабачыць, а пасьля, пакачаўшы галавой, ідуць дамоў ці заходзяць у памяшканьне.

У памяшканьні гумна зроблена сцэна, простая дэкарацыя з дошчак стаяць зэдлічкі; усё гэта размалёвана зялёнай, ёлкамі на сьценах там—сям плакаты, якія выяўляюць сабой інтэрнацыянал моладзі—вось і абставіны памяшканьня.

„Цяжка што небудзь зрабіць“—кажуць сябры з ячэйкі—„вось мы сёньня толькі першы раз іграем; з нас усё—і настаўнікі і моладзь. Нават партыйная ячэйка сьмяялася, але мы не звяртаем на гэта ўвагі і ўсё ж такі сёньня ставім свой спэктакль“.

—Вось грыму чуць дасталі. Вяровак да заслоны няма. Лямп на вёсцы чуць дасталі. Цяжка штокольвек зрабіць—кажа другі.

І запраўды, пакуль усё дасталі і абсталявалі—шмат сілы палажылі.

Да пачатку спэктакля—памяшканьне поўнае. Большасьць—сялянская моладзь. Тут і старыя і вясковыя настаўнікі. У салі чалавек 250.

Ад імя ячэйкі камуністычнага саюзу моладзі адчыняецца перад спэктаклем мітынг. Даклад па бягучаму моманту. Тут і аб голадзе і яго выніках; аб харчовым падатку, і аб становішчы рэспублікі і г. д.

Даклад выслухалі ўважна, пры вялікай цішыні.

Пасьля даклад аб задачах сялянскай моладзі. Камуністычнага саюзу моладзі. Слухаюць дужа уважна.

Мітынг скончан. Пачынаецца спэктакль. П'еса „Па рэвізіі“ на беларускай мове. Хоць і дрэнна загрыміраваны, без кіраўнікоў, ня ведаючы ніякіх тэорыяў аб тэатральнай справе—п'еса сыйграна зусім здавальняюча і выклікае захваленыя крыкі.

Дэклямуюць Надс на і іншыя вершы ужо старавата, але к моманту.

Няма п'ес, няма вершаў для дэклямацыі—кажуць сябры на нашу адзнаку, што дэклямацыя іх не падходзіць, бо ўжо аджыла свой век, застарэла.

—У горад едзеш, ні дзе не даюць, прыходзіцца ставіць што пападаецца пад рукі—скаржацца яны.

Наогул вечар робіць добрае уражаньне.

Сабрана ад продажы білетаў на карысьць галадуючых каля 400.000 рублёў.

Асьвета вескі — справа беларускай сялянскай моладзі.

Усім павятовым камітэтам, усім сябром камуністычнай партыі Беларусі.

На 15 кастрычніка склікаецца X канферэнцыя Камуністычнай партыі Беларусі.

Парадак дня:

1. Справаздача Цэнтральнага бюро, Кантрольнай Рэвізійнай Камісіі;
2. Справаздача Бабруйскага Барысаўскага, Ігуменскага, Менскага, Мазырскага і Слуцкага Павятовых Камітэтаў Камуністычнай Партыі Беларусі і раённых камітэтаў Менскай арганізацыі Камуністычнай Партыі Беларусі;
3. Вонкавае і ўнутранае становішча Савецкіх Рэспублік;
4. Эканамічнае становішча Беларусі і выяўленьне новай эканамічнай палітыкі;
5. Зямельная палітыка на Беларусі;
6. Палітыка-асьветная праца;
7. Значэньне прафесыянальных хаўрусоў і новая эканамічная палітыка;
8. Пытаньні партыйнага будаўніцтва;
9. Выбары.

Норма прадстаўніцтва: ад кожных 25 сяброў партыі—адзін дэлегат. Павятовым канферэнцыям прапануецца скліканца па сканчэньні перагляду складу сяброў партыі за час з 5—15 кастрычніка.

Сакратар КНОРЫН.

9-я Савецкая друкарня (інвалідаў). | Дзяржаўнае Выдавецтва Беларусі. | Р. В. Ц. Менск.